סמג עשיו לד טוש"ע חו"מ

סימן עב סעיף ט: פימן עב סעיף ט: פב ג טוש"ע חו"מ סי

עב סעיף ב בהג"ה:

מוסף רש"י

אהייא. קלי מי נשבע דקתני בה (ב"מ לד:).

לימא אסיפא. אחיונ

ולמה ליה למתלי

דסיפא (שם). ותיפוק לי

טעמא בשמא יוליא הפקדון

ויפסלנו לעדות ולשבועה

שם). מאי רישא. הל

לישל פטור קתני, סיפא דרישא. אחיוב דקתני ברישא קאי (שם). ושדיוה

אמלוה. לשתבע מלוה שלא היתה שוה אלא שקל

ויטול שחל. דכוו דאיכא

כלום ומשום חיקון עולם שמא יפסל ישראל שקלוה לשבועה מיניה ושדיוה

אמלוה (mm). וזה נשבע.

הלוה שהשבועה עליו נשבע

כמה שוה (שם לה.). מי נשבע תחלה כו'. מלוה

נשבע תחלה שחינה ברשותו (שם). ואבד המשכון

ישבע. שלא פשע. דשומר חנם הוא עליו דאין אדם נוטל משכונו לגוביינא אלא

להיות בטוח במעותיו שלא יוכל לכפור ולעולם שומר חנם הוא עליו שאם אבד

יגבה ממקום אחר (שם פא:). אבד המשכון אבדו מעותיך. דהא משכון ודאי לגוביינא שקל

לגבות הימנה, דסתם שטו

ש כו שעכוד קרקעות ויש

לו מהיכן לגבות ובטוח הוא

יעה על הלוה מן התורה אתה יכול לפוטרו בולא שבונוה על הלוה

גמ' אהייא אילימא אסיפא ותיפוק ליה

דשבועה גבי מלוה (6) אמר שמואל ארישא

וכן אמר רבי חייא בר רב ארישא וכן א"ר

יוחנן ארישא מאי רישא סיפא דרישא סלע

הלויתיך עליו ושקל היה שוה והלה אומר

לא כי אלא סלע הלויתני עליו ושלשה

דינרין היה שוה חייב דשבועה גבי לוה

היא ושקלוה רבנן מלוה ושדיוה אמלוה

והשתא ידאמר רב אשי ידקיימא לן זה

נשבע שאינה ברשותו וזה נשבע כמה שוה

הכי קאמר ימי נשבע תחלה מי שהפקדון

אצלו שמא ישבע זה ויוציא הלה את

הפקדון יאמר שמואל יהאי מאן דאוזפיה

אלפא זוזי לחבריה ומשכן ליה קתא דמגלא

אבד קתא דמגלא אבד אלפא זוזי אבל

תרתי קתאתי לא ורב נחמן אמר אפי' תרתי

קתאתי אבד חדא אבד חמש מאה אבד אידך

אבד כוליה אבל התא ונסכא לא נהרדעי אמרי

אפילו קתא ונסכא אבד נסכא אבד פלגא

אבָד קתא אבד כוליה תגַן סלע הלְויתיך

עליו ושקל היה שוה והלה אומר לא כי

אלא סלע הלויתני עליו ושלשה דינרין היה

שוה חייב לימא ליה הא קבילתיה מתניתין

בדפריש שמואל בדלא פריש ויי לימא כתנאי

יהמלוה את חבירו על המשכון ואבד המשכון

ישבע ויטול את מעותיו דברי רבי אליעזר

רבי עקיבא אומר יכול הוא שיאמר לו כלום

הלויתני אלא על המשכון אבד המשכון

אבדו מעותיך אבל המלוה אלף זוז בשמר

והניח משכון בידו דברי הכל אבד המשכוז

אבדו מעותיו היכי דמי אי 🌣 דשוי שיעור זוזי

פא:, ה) וב"מ קד.ן,

ואמרן רבנן שישבע המלוח וימול. ולקמן נפרש נע״ה אמאי לא תנא לה לקמן בהדי נשבעין ונוטלין: והשתא דאמר רב אשי. משמע הכא דקאי שינויא דרב אשי וא"ת דבריש המפקיד (ב"מ דף לה.) משמע דהדר ביה רב

אבד פלגא אבד קתא אבד כולה

אשי מהך שינויא דכי הדר פריך התם לרב הונא מרישא דסיפא דקתני סלע אבד כולהו ואי אבד נסכא ברישא

אומר לא כי אלא סלע הלויתיך עליו וסלע היה שוה פטור ואי איתא מגו דאשתבע שאין ברשותו לשתבע נמי על ידי גלגול כמה היה שוה ומוקי לה רב אשי במאמינו אלמא הדר ביה דהא רישא נמי מלי לשנויי הכי ותהא כולה במאמינו ויש לומר דברישא לאו אורחיה דלהימניה ואז לא יכול לישבע משום שמא יוליא הלה הפקדון ויפסיד: הבי קאמר מי נשבע תחלה. מה שכתוב בקונטרס ולעולם אסיפא האי דשבועה אמלוה נראה טעות סופר אלא ארישא קאי דשבועה גבי לוה היא: אבל קתא ונסכא לא. פירש בקונטרס דכיון דנסכא בת פרעון היא לא קבלו עליה אלא בדמי שוייה וקשיא דבסמוך פריך מממני' אמאי חייב לימא ליה הא קבילתיה ומאי קושיא שמואל מודה במידי דבר פרעון וליכא למימר דלנהרדעי פריך מדמשני כי קאמר שמואל כו׳ ובדוחק יש לחלק דמודי רב נחמן בחד נסכא או בתרי נסכא אבל נסכא בהדי התא מוכחא מילתא דקתא למשכון ונסכא לפרעון ונראה לפרש דה"ק אבל קתא ונסכא לא אלא אבד כל חד לפי מאי דשוייה דאם הנסכא שוייה עשר קתי אבד נסכא אבד עשר חלקים אבד קתא אבד חלק אחד עשר וע"נ לפרש קתא ונסכא לא ואי אבד קתא לא אבד פלגא אלא מאי דשוי דעיקר סמיכת המלוה על הנסכא אבד נסכא

הלויתני עליו ושתים היה שוה והלה

וגם לכפור אינו יכול דהא קאי שטרא, הלכך לאו לזכרון דברים נקטיה (שם).

רבינו חננאל ואמרינן מכדי ד' בבי קתני במתני' על איזו מהן שנינו זו המשנה מי נשבע מי שהפקדון אצלו. יוחנז. ואוקמה שמואל ור' יוחנז ואוקטה שמואל זו יוותן וחייא בר רב אהא דתנן סלע הלויתיך עליו ושקל . היה שוה. פירוש הסלע ייש בו שני שקלים נתפרע השקל דמי המשכון נשאר לו שקל שהוא חצי סלע עליו וג' דינרין היה שוה נשאר לך בידי דינר נמצא המלוה טוענו בב' דינרין והלוה מודה לו בדינר חייב הלוה שבועה כי ג׳ דינרין היה שוה ויוציא המלוה המשכון ויכחישנו על מי שהפקדון אצלו b) כי אינה ברשותו ונמצאו שניהן נשבעין והכי התני מאחר שזה וזה נשבעין מי נשבע תחלה ואמרינן מי שהפקדון אצלו נשבע תחלה שמא אביו נשבע ומולה שמא ישבע זה ויוציא הלה את הפקדון אבל סיפא דקתני סלע הלויתיך עליו ושתים היה שוה והלה אומר לא כי סלע הלויתני עליו וה׳ דינרין היה שוה שנמצא הלוה טוענו בסלע והודה לו

גמל והשחת דחמר רב חשי זה נשבע ווה נשבע הכי קחמר מי נשבע ה) ב"מ לד: ע"ש, ב) [ב"מ למן למן והשחת בל לה], ג) שם פב, ד) שם סחלה כו'. (ד) והא דרב אשי בבבא מליעא הוא בפ' המפקיד [לה.] דאמר רב הונא התם [לר:] גבי שומר שכר שטען נגנבה וחייב עלמו בתשלומין משביעין אותו שבועה שאינה ברשותו חיישינן שמא עיניו

נתן בה ורולה לקנותה בדמים ואותביניה מהא דקתני ויוליא הלה את הפקדון ואי אמרת משביעין אותו שבועה שאינה ברשותו היכי מלי מפיק ליה ושני רב אשי עלה זה נשבע חה נשבע זה נשבע שחינה ברשותו וזה שהשבועה עליו נשבע כמה היתה שוה. והכי קאמר מתני׳ מי נשבע תחלה מי שהפקדון אללו נשבע תחלה שאינה ברשותו ולעולם אסיפא דרישא קאי היכא דשבועה גבי לוה: קסא. בית יד: אבד אלפא וווי. דסבר וקביל אבל כל זמן שהן קיימין על כרחו גובה חובו אם מלוה סתם הוא. סתם מלוה שלשים יום [מכות ג:]. ואם פירש לו זמן כשיגיע זמנו יפרע ולא מלי למימר סברת וקבילת דאי לשם משכון קבליה לשם פרעון לא קבליה וכיון דקבליה לשם משכון כל כמה דלא מהדר ליה משכוניה לא גבי ולא מלי פטר נפשיה בדמי שווין: אבל סרסי קסא. לא אמרינן חדא קביל בחמש מאה וחדא בחמש מאה ואי אבד חדא מינייהו לא ליפסיד חמש מאה דהא לא פריש חדא בפלגא וחדא בפלגא אלא תרוייהו קבלינהו בחדא במשכונו ולא בפרעון וכיון דמהדר ליה מקלת משכונו במאי דחסר (נפשיה) מיניה פטר נפשיה בתשלותי שוויו: ורב נחמן חמר חפי׳ מרמי קמחמי. וחע"ג דלח פריש מסתמח חדח בפלגח וחדא בפלגא קבלינהו ואי אבוד חדא אבוד פלגא: אבל קחא ונסכא. לא אמרינן נסכא קביל בפלגא דכיון דמידי דחזי לפרעון הוא לא קבליה עליה אלא בדמי שוויו: אבד נסכא אבד פלגא גרסינן: חייב. ולא אמרינן

נהרדעי אמרי אפי׳ אבד קתא ברישא אבד פלגא וגרס ברישא אבד כל מעותיו: בדפריש. איני מקבלו עלי אלא באחריות דמיו דמילמייהו אבד קתא אבד פלגא: בדפריש בי קאבור שבואא באוויו: ישבע ויטול מעותיו. ישבע כי שאבדו ויטול אם חובו: בשוויו: ישבע ויטול מעוסיו. ישבע (ה) שאבדו ויטול את חובו: 6373

בדלא פריש. ר״ח גרים איפכא וכן רבינו תם ומוקי דשמואל בדפריש דאין סברא להפסיד למלוה כל חובו לגמרי היכא דלא פריש ואם תאמר כי מוקי בסמוך פלוגמא דרבי אליעזר ודר' עקיבא בדשמואל אי בדפרים מאי טעמא דר׳ אליעזר וים לומר דקסבר ר׳ אליעזר דאסמכתא בעלמא היא ואפי׳ כנגד המשכון לא מפסיד כדאשכחן באיזהו נשך (ב"ת דף סו: ושם) דקאמר דבאסמכתא בעלמא לא הוי אפי׳ אפוחיקי למיגבא מיניה ור׳ עקיבא לא חשיב אסמכתא אלא כגון סי אם אומר כדי לקיים אומר בדעתו להתחייב אלא להבטיח חבירו ולהסמיכו על דבריו שיאמינהו אבל הכא דעתו לכך ולכך אומר כדי לקיים ואפי׳ מאן דחשיב משחק בקוביא אסמכתא בפרק זה בורר (סנהדרין דף כד: ושם) התם שאני שלא הפסיד אבל הכא שהפסיד משכונו גמר בדעתו להפסיד כל החוב וכל שכן אי שמואל איירי בדלא פירש שאנו לריכים לטעם זה ועוד יש לומר דבלאו אסמכתא פליגי ופריש לאו היינו שפירש בהדיא שיפסיד כל החוב אלא כמו שפר"ח דפריש ואמר אע"ג דלא שוי אלפא זוזי קבלחיה דרבי אליעזר סבר דלענין זה קיבלה שיעכבנו בידו עד שיפרע כל חובו ורבי עקיבא סבר דלהכי קבלו דאם אבד המשכון אבדו מעותיו ואם תאמר בפרק האומנין (ב"מ דף פא:) אמאי לא מוקי מתני׳ דהמלוה על המשכון שומר שכר אפי׳ כר׳ אליעזר ולימא בדפריש מודה רבי אליעזר כדשמואל ויש לומר אי מודה בדפרים ופלוגתא בדלא פירש אמאי לא יפסיד כנגד המשכון לר' אליעזר דישבע ויטול מעותיו משמע אפי' מה שכנגד המשכון דמה שכנגד המשכון חשיב כמפרש והשתא נמי ניחא הא דקאמר דכ"ע לית להו דשמואל דהוה ליה למימר דכ"ע אית להו דשמואל דבשלמא לפי גירסת הספרים והקונטרס דשמואל איירי בדלא פריש לא מ"ל כ"ע אית להו דשמואל דכיון דאפי׳ לא פירש מפסיד כל החוב אם כן בדפריש נמי נהי שלא יפסיד כנגד כל החוב מכל מקום כנגד המשכון יפסיד ואמאי לר׳ אליעזר יטול מעוחיו דמשמע אפילו כנגד המשכון אבל לפירוש רבינו חננאל דמוקי שמואל בדפירש הוה ליה למימר דכ"ע אית להו דשמואל ולר' אליעזר ישבע ויטול כיון דלה פירש וטעמה דרבי עקיבה משום דר' ינחק כדמפרש השתה אבל לפי מה שפירש דכנגד המשכון חשיב כמפורש ניחה דודהי ר׳ אליעזר לית ליה דשמואל מדיטול אפי׳ מה שכנגד המשכון דלא שייך למימר דלוכרון דברים בעלמא תפיס ליה לענין מה שכנגד המשכון והא דקאמר לקמן למאי תפיס ליה לוכרון דברים בעלמא היינו אי כולי עלמא לית להו דשמואל ואי הוה אמר דאין הלכה כשמואל הוה ניחא טפי הא דלא קאמר דכולי עלמא אית להו דשמואל ומטעם זה פסק רבינו חננאל דאין הלכה כשמואל וכן בה"ג ואין נראה דמכאן אין ראיה דלא הוה מצי לומר כולי עלמא אית להו כדפרישים ואדרבה נראה דהלכתא כוומיה דקיימא לן כרב נחמן בדיני ועוד דלרבה דקיימא לן כוומיה לגבי רב יוסף דבסמוך צריך לאוקמה פלוגמייהו דר׳ אליעזר ור׳ עקיבא כדשמואל כמו שמפרש וקיימא לן כר׳ עקיבא דר׳ אליעזר שמותי הוא ועוד מדמה לקמן ההיא דאין שוה אלא פלגא לשמואל ובפרק הזהב (שם דף מח:) מדמה לרבי יוחנן דאמר בערבון כנגד כולו הוא קונה א"כ ר' יוחנן כשמואל ורב ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן ומדשמואל אין ראיה דאף על גב דלענין דינא מיתשיל והלכתא כוותיה בדיני ההיא דערבון לענין איסור איתשיל ולפי פר״ח דאיירי שמואל בדפריש ההיא דערבון איירי נמי בדפריש:

הגהות הב"ח (ה) גם' גכי מלוה הוא אמר שמואל: (ב) שם לימא כתנאי. נ"ב עי' בב"מ דף מח ע"ב: (ג) שם אי בדשוי שיעור: (ד) רש"י בי שור שיפול (ז) הא דרב ה"ה והשתח וכו" הא דרב אשי כל"ל וחות ו' נמחק: (ה) שם ד"ה ישבע וכו'. שבר כנ״ל ואות ו׳

רבינו חנגאל (המשך) המלוה בדינר שהשבועה על המלוה היא 3 אינו חייב לישבע שאינה אינו חייב לישבע שאינה ברשותו אלא כמה היה שוה: הא דאמר שמואל מאז דאוזפיה חבריה אלפא זוזי ואנח קתא דמגלא משכון עילויהו כו׳. ורב נחמן אוסיף אהא דשמואל ונהרדעאי אוסיפו אהא דרב נחמן. . יקיימא לז דכל הני כולהו לית הלכתא כותייהו מיהו :אנן מפרישנן טעמייהו יאקשינן עלייהו וכי מאן ודמי המשכון פחות מן . המלוה ואבד המשכוז י אבדו המעות כולם. והתנן . סלע הלויתיך עליו ושקל היה שוה והלה אומר לא כי אלא סלע הלויתני עליו וג׳ דינרין היה ן [שוה] חייב. אמאי חייב הלוה נימא ליה למלוה הא קבילתיה למשכון . בסלע: ופרקינן מתניתין דלא שוה המשכון סלע אנא קבילתיה בסלע אלא אנא קבילוניה בסלע אלא בסתם לפיכך חייב כי אמר שמואל ורב נחמן ונהרדעאי בדפריש ואמר קבילתיה: נימא כתנאי . המלוה את חבירו על המשכון ואבד המשכון . שבע ויטול מעותיו דברי ר' אליעזר. ר' עקיבא אומר יכול לומר לו מוכוו כוי, יוכוו יו כלום הלויתני אלא על המשכון כו'. ואמרינן היכי דמי או דשוה האי

א) נראה דחסר כאן ול"ל והשתא דקיי"ל דוה נשבע שאינה ברשותו ונמלאו שניהם נשבעין. הכי קתני כו'. ב) דברי רבינו ל"ע קלת ומלוה ליישב.

משכון שיעור זוזי ואבד